Hukuk Bölümü 2008/123 E., 2008/235 K.

- **OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI**

- 5560 S. ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞK... [Madde 31]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]
- 3213 S. MADEN KANUNU [Madde 1]

"İçtihat Metni"

O L A Y

: Kırıkkale Valiliği İl Özel İdaresi'nin 28.7.2006 gün ve 3439 sayılı işlemi ile, Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi uyarınca davacı adına idari para cezası verilmiştir.

Davacı, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

KIRIKKALE 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 30.3.2007 gün ve Değişik İş:2006/672, Değişik İş K:2006/672 sayı ile, Kırıkkale Valiliği İI Özel İdaresi'nin 28.7.2006 tarih ve 3439 seri no'lu idari para cezasının kaldırılmasının talep edildiği, itiraz konusunun, 5177 sayılı Yasa'nın 1(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18'inci maddesi uyarınca verilen idari para cezası olduğu, cezanın, Kırıkkale İl Özel İdaresi Kum-Çakıl Ocakları İnceleme ve Denetleme Komisyonu'nun 23.6.2006 günlü raporuna dayanılarak Kırıkkale İl Özel İdaresi tarafından düzenlendiği, 5302 sayılı İl Özel İdare Yasası'nın 16 ve 17. maddeleri uyarınca oluşturulan komisyon raporu uyarınca ceza verilmesinin aynı Yasanın 55 ve 56. maddelerinde düzenlendiği, devamı maddelerinde ise itiraz hükümlerine yer verildiği, 5302 sayılı Yasa'ya göre verilen ceza kararlarına ilişkin 59'uncu madde de müracaatların idari yargı mercilerine yapılacağının düzenlendiği, Kabahatler Yasası'nın 3'üncü maddesinin 5560 sayılı Yasa ile değiştirildiği, buna göre idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanabileceğinden, 5302 sayılı Yasa'nın 59'uncu maddesinde özel düzenleme olduğuna göre itiraz hakkında Mahkemelerinin görevsiz olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle CMK'nun 3, 4, 5, 6 ve 5302 sayılı Yasa'nın 59'uncu maddesi uyarınca görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KIRIKKALE İDARE MAHKEMESİ; 20.7.2007 gün ve E:2007/728 sayı ile, davacı tarafından, Maden Kanunu'nun 12. maddesi ve Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi uyarınca 28.7.2006 tarih ve 3439 sayılı işlemle uygulanan 20.098.-YTL idari para cezasının iptali istemiyle Kırıkkale Valiliği İl Özel İdaresi'ne karşı dava açıldığı, Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30.3.2007 tarih ve D.İş K.No:2006/672 sayılı görevsizlik kararı üzerine Mahkemelerinde açılan davada, dava dilekçesinin usulüne uygun olmadığı gerekçesiyle 3.5.2007 tarih ve K:2007/367 sayılı karar ile yeniden dava açmakta serbest olmak üzere dilekçenin reddedildiği; işbu dava dilekçesinin ise 30 günlük yasal süreden sonra Mahkemeleri kaydına girdiği anlaşılmakta ise de; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesi hükmü gereği "görev" konusunun süre aşımından önce ele alınması gerektiğinden ve işbu davada idari yargının görev alanına girmediğinden dava dilekçesinin süresinde yenilenmemesi hususu değerlendirmeye alınmadan görev hususunun öncelikle incelendiği, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 5177 sayılı Kanun'la değişik 2. maddesinde, 1. grup madenler arasında (a) inşaat ile yol yapımında kullanılan ve tabiatta doğal olarak bulunan kum ve çakılların da sayıldığı; 7. maddesinde, madencilik faaliyetlerinde üretim ve sevkiyatın usulü ile ruhsatsız ve izinsiz üretim ve sevkiyat halinde uygulanacak idari para cezalarının düzenlendiği; Maden Kanunu'nda değişiklik yapan 26.5.2004 tarih ve 5177 sayılı Kanun'un geçici 8. maddesi uyarınca yürürlüğe giren Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesinde, ruhsat olmadan I(a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün ve mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durumun bir tutanak ile tespit edileceği; üretilen madene mülki idare amirliğince el konularak; bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanacağının hükme bağlandığı, ancak, bahsi geçen mevzuatta, uygulanan idari para cezalarına karşı gidilecek yargı yolunun belirtilmediği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2, 3, 16 ve 27. maddelerinden söz ederek, bu hükümlerin incelenmesinden, idari para cezalarına karşı açılacak davalarda diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde görevli yargı yerinin idari yargı değil adli yargı yeri olduğu sonucuna varıldığı, dosyanın incelenmesinden, davacının Balışeyh İlçesi Akçakavak Köyü Köçekgölü mevkii 1457 parseldeki ocak sahasında ruhsatı dışında alanlarda çalışma yaptığından bahisle 3213 sayılı Maden Kanunu ve Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi uyarınca verilen para cezasının iptali istemiyle adli yargıda açılan davanın Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30.3.2007 tarih ve D.İ.K.No:2006/672 sayılı "görevsizlik" kararı ile reddi üzerine bakılan davanın açıldığının anlaşıldığı, bu durumda, yukarıda yer alan hükümler uyarınca verilen cezanın iptali istemiyle açılan davalarda idare mahkemeleri görevli olmayıp, anılan 5326 sayılı Yasa'nın 3. ve 27. maddeleri uyarınca sulh ceza mahkemelerinin görevli olduğu gerekçesiyle Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30.3.2007 gün ve D.İ.K.No:2006/672 sayılı "görevsizlik" kararı üzerine açılan bu davada görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine ve karar alınana kadar davanın incelenmesinin ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 13.10.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık

bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Maden Kanununun I(a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanan Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4/6/1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Amaç" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Bu Kanun madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenler" denilmiş; 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesinde, "Ruhsat olmadan I (a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün veya mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu tutanakta üretimin yapıldığı yer, üretimi yapan kişi, taşıyan aracın plakası, aracı kullanan kişi, tartılması mümkün ise sevk edilen maden cinsi ve miktarı ya da yaklaşık miktarı tespit edilir. Üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış tutarının beş katı miktarında idari para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adli takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır" denilmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde

" (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ

: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kırıkkale İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Kırıkkale 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 30.3.2007 gün ve Değişik İş:2006/672, Değişik İş K:2006/672 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 13.10.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.